

Tempo Doeloe, vroegere tijd, is een korte beschrijving door Gerrit van Faassen van het "Indië-leven" van enkele veteranen. In dit verhaal staat Johan Gels uit Heemse centraal.

Gels kwam op 6 november 1946 in dienst, bij de infanteristen in Amersfoort. Na twee weken kon hij echter alweer maar huis, omdat hij uitstel kreeg voor het volgen van een opleiding aan de Landbouwschool in Hardenberg. Op 16 juli 1947 kwam hij opnieuw in dienst. Eind februari 1948 vertrok hij met de Zuiderkruis naar Indië. Nog net voor zijn vertrek werd hij ingedeeld bij de medische dienst, zonder dat hij daarvoor was opgeleid. Zijn eigenlijk militair 'beroep' was chauffeur. Aan boord van de Zuiderkruis werd Gels ingedeeld bij de vaste staf. Hierdoor werd hij in de gelegenheid gesteld medische ervaring op te doen in de verbandkamer en in het scheepshospitaal. Via de kali (rivier) Musi arriveerden de militairen op 23 maart in Palembang op Sumatra. Kort voor zijn ontschepping kreeg Johan het bericht dat hij mee moest naar Soengei-Doea, een buitenpost aan een zijrivier van de Musi, waar hij bij een peloton infanteristen werd ingedeeld. Bij zijn groep was ook een KNIL-detachement gelegerd. Van de Indonesische verplegers, de 'mantri', leerde hij veel over tropische ziektes. Met zijn peloton heeft Johan Gels meer dan twee jaar doorgebracht op diverse buitenposten. Naast het werk was er af en toe ook tijd voor ontspanning. Ze deden aan diverse balsporten of maakten jacht op wilde zwijnen die een plaag waren voor de tani's, de boeren. Van hun pelotonscommandant leerden de militairen onder meer bridgen. Dat hij een goede leermeester was geweest bleek tijdens de laatste weken in Indië, toen Johan samen met zijn sobat, zijn maat, een grote bridgedrive won. Hij weet het nog maar al te goed, twee gewone soldaten tussen merendeels 'balken en sterren'. Verder was de ontspanning toch eigenlijk schaars op de buitenposten. Maar één keer zagen ze een film, waar ook de hele kampong van kon meegenieten: "sterren stralen overal". De titelsong was een topper in de vijftiger jaren. Ook was er een keer een pianoconcert van Pia Beck en voetballes met de bekende reporter Leo Paganao. Dat waren een paar hoogtepunten in het leven van een militair in Indië, aldus Gels, maar de dieptepunten weet hij nog net zo goed. "Een dieptepunt in ons bestaan was dat er vijf jongens van het peloton zijn gesneuveld. Dat is ongeveer net zo erg als het verliezen van een gezinslid", meent Johan Gels. "De mensen van je peloton leer je door-en-door kennen, het is als het ware één grote familie. Er gaat dan ook heel wat door je heen bij het begraven en het opsturen van de spullen naar de familie in Holland." Bij de actie waarbij de soldaten sneuvelden werden er ook twee vermist. Na een week van angst en spanning kwam 's morgens hun pelotonscommandant bij hen en zei: "Jongens, ik heb vannacht gedroomd dat Henk en Jan de kampong binnen kwamen lopen." En warempel, de volgende dag kwamen de twee gezond en wel weer terug. Gels was niet alleen druk met het behandelen van Nederlandse militairen, ook de Indische bevolking kreeg hulp. Tijdens een pokkenepidemie werden duizenden Sumatranen ingeënt. Met een groep van een man of vijf waren ze daar wekenlang mee bezig, omdat de afgelegen kampongs alleen te voet bereikbaar waren. Door dit soort 'operaties' kreeg Gels veel contact met de bevolking en leerde hij behoorlijk Maleis. En hij zag veel van het eiland. "Sumatra heeft een uitbundige flora en fauna, rivieren met watervallen en prachtige meren. Onvergetelijk is de tocht die ik ooit met een prauw op één van die meren heb gemaakt, in een tropische nacht bij volle maan." Voor Johan Gels begon het afscheid nemen van Indië op 28 april 1950, toen hij met de Kota Inten naar Batavia voer. Drie weken later begon de reis naar Nederland, met de Waterman. Lange tijd was Indië daarna een vergeten periode, maar na 30 jaar hield zijn peloton voor het eerst een reünie. "En het was of de tijd was weggevallen", aldus Gels, die in 1996 nog eens is teruggekeerd naar de oude omgeving, op een rondreis door Indonesië.